

עושים עם התמידים שלא הוצרכו לציבור. מבארת הגמרא: **אמר** 60
רבי יצחק אמר רבי יוחנן, מקציצין בהן את המזבח – מקריבים 61
 אותם לקיץ המזבח, כלומר, כאשר המזבח פנוי ואין קרבנות אחרים 62
 להקריב עליו. 63

הגמרא מבארת שאף לרבי שמעון יש קרבנות שאין מקריבים אותם 64
 על המזבח: **אמר רב שמואל בר רב יצחק, ומוזרה רבי שמעון** 65
בשעירי תפאת שנקנו מתרומת הלשכה ונותרו ועברה שנתם, שאין 66
מקציצין בגופן – שאין מקריבים את הבהמה עצמה לקיץ המזבח, 67
אלא בדרמיהן, כלומר, ירעו הבהמות עד שיפול בהם מום, וימכרו, 68
 ובדמיהם קונים עולה לקיץ המזבח. וטעם החילוק בין תמידים לבין 69
 שעירי חטאת, **הכא**, בתמידים שלא הוצרכו לציבור **הוא** שיקרבו 70
 בעצמם, כיון **דמעיקרא עולה והשתא עולה** – שבתחילת הפרשת 71
 הקרבן לתמיד, הופרש לצורך קרבן עולה, ואף עתה שמקריבים אותו 72
 לקיץ המזבח הוא קרב לשם עולה. **אבל התם**, בשעירי חטאת, 73
דמעיקרא תפאת והשתא עולה – שבתחילה הוקדשו לשם חטאת 74
 ועתה אנו רוצים להקריבם לקיץ המזבח, שזו עולה, אף שמעיקר הדין 75
 מותר לעשות כן, אמרו חכמים שלא יעשו זאת, **גזירה לאתח בפרה** 76
אטו לפני בפרה – כיון שחששו שאם יקרב גופו לעולה לאחר 77
 שכבר נתכפר הציבור בקרבן חטאת אחר, יבואו להקריבו לעולה אף 78
 קודם שהציבור התכפר בקרבן אחר, ובשעה זו עדיין עומד לחטאת 79
 כיון שעדיין לא התכפר הציבור, ונמצא שיקריב קרבן חטאת לשם 80
 קרבן עולה, שהקרבן נפסל. 81

הגמרא מביאה ראיות לדברי רב שמואל בר יצחק: **אמר אביי, אף** 82
אנן נמי תנינא – אף אנו שנינו כן בברייתא, שלדעת רבי שמעון קרבן 83
 חטאת שאבד ונמצא אינו מוקרב בעצמו אלא קונים בדמיו עולות 84
 לקיץ המזבח, וכך שנינו בה, **פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו,** 85
והפריש קרבנות אחרים תחתיהם, וכן שעירי עבודה זרה שאבדו, 86
והפריש אחרים תחתיהן, ונמצאו אלו שאבדו, בנזיל ימותו – יסגרום 87
 בבית ללא מאכל ומשקה, עד שימותו, **דברי רבי יוחנן. רבי אלעזר** 88
ורבי שמעון אומרים, ירעו עד שיסתאבו –עד שיפול בהם מום, 89
וימכרו, ויפלו דמיהן לנדבה, והטעם שאינם סוברים שהקרבן ימות, 90
 הוא משום שאין תפאת ציבור מתה. **ויש להקשות, אמאי סובר רבי** 91
שמעון שירעו עד שימותו, הלא יש לנו לומר דנקרבו אינהו גופייהו 92
עולה – שאותם הבהמות עצמן יוקרבו לעולה לקיץ המזבח, **אלא** 93
לאו שמע מינה – אלא ודאי מוכח שלרבי שמעון קרבן חטאת שאבד 94
 ונמצא, אין גופו קרב עולה אלא בדמיו קונים עולה, **גזירה לאתח** 95
בפרה אטו לפני בפרה. 96

מביאה הגמרא ראיה נוספת לכך: **אמר רבא, אף אנן נמי תנינא** – 97
 אף אנו שנינו כן במשנה (יומא טז, ב), **בנזיל שני השעירים הקריבים ביום** 98
הכיפורים, והיו עושים עליהם גורלות, אחד לה' והשני לעזאזל, שאם 99
לאחר שעשו גורל מת אחד השעירים, מביאים זוג שעירים נוסף, 100
ועושים עליהם גורל חדש, ונמצא שיש כאן עתה שני שעירים לה' או 101
שני שעירים לעזאזל, באחד מהם מקיימים מצותו, בהקריבה לה' או 102
בשליחתו לעזאזל, והשעיר השני ירעה עד שיסתאב – שיפול בו 103
 מום, **וימכרו, ויפלו דמיו לנדבה לקיץ המזבח, והטעם שאין אומרים** 104
שהשעיר השני ימות, משום שמשנה זו היא כדעת רבי שמעון שסובר 105
שאין חטאת ציבור מתה. ויש להקשות, אמאי דין השעיר לרעות עד 106
שיומם ויקנו בדמיו עולה, נאמר שקרב אינהו גופיה עולה – 107
 שהשעיר עצמו יוקרב לעולה, **אלא לאו שמע מינה** – אלא ודאי 108
 מוכח ממשנה זו, שלשיטת רבי שמעון אין חטאת קרבה בתורת עולה, 109
 ומשום גזירה אחר בפרה אטו לפני בפרה. 110

מביאה הגמרא ראיה נוספת: **אמר רבינא, אף אנן נמי תנינא** כן 111
 בברייתא, **אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו באה, וירעה עד** 112
שיסתאב – עד שיפול בו מום, **וימכרו, ויפלו דמיו לנדבה. רבי** 113
אלעזר אומר, ימות. רבי יהושע (אלעזר) אומר, יביא בעל 114
האשם בדרמיו עולה. ויש להקשות בשיטת תנא קמא, שקונים בדמיה 115
עולה, וליקרב הא גופא עולה – מדוע לא נאמר שהבהמה עצמה 116
 תוקרב לעולה, **אלא לאו, גזירה לאתח בפרה אטו לפני בפרה,** 117
 ולכך אין מקריבים את גופה אלא בדמיה קונים עולה. מסיקה הגמרא: 118

דוחה הגמרא: אין להוכיח ממה שחכמים סוברים שפודים את 1
 הקטורת, שיסברו גם בתמידים שיפדו בלא מום, משום שיש לומר 2
דשאני קטורת, דלא בר רעה היא – שונה הוא הדין בקטורת, כיון 3
 שלא שייכת בה התקנה השייכת בתמידים, שירעו עד שיפול בהם 4
 מום, וכיון שאין לה תקנה אחרת, לב בית דין מתנה שיוכלו לפדותה, 5
 אבל בתמידים שאפשר לומר שירעו עד שיפול בהם מום, בזה אין לב 6
 בית דין מתנה. 7

הגמרא מנסה לומר שהחולקים על רבי שמעון הם חכמים שהזכור 8
 בברייתא אחרת: **אלא החולקים על רבי שמעון הם רבנן דפרה** – 9
 חכמים שאמרו שפרה אדומה נפדית בלא מום אם מצאו אחרת נאה 10
 ממנה, משום שלב בית דין מתנה עליה, ויש לומר שאף בתמידים 11
 יסברו כן. דוחה הגמרא: **דלמא שאני פרה דרמיה יקרין** – שמה 12
 בפרה אדומה הדין שונה, דכיון שדמיה יקרים לכך לב בית דין מתנה 13
 עליה, אבל בשאר מקומות אין לב בית דין מתנה. 14

הגמרא מנסה לומר שחכמים החולקים על רבי שמעון הם חכמים של 15
 משנתנינו: **ואלא נאמר שהחכמים החולקים על רבי שמעון, הם רבנן** 16
דאמרו לו – החכמים ששאלו במשנתנינו (ב) את רבי שמעון הסובר 17
 שכל שעיר מכפר על דבר אחר, מה הדין אם אבד שעיר ונמצא 18
 לאחר זמנו, אם יקרב בגלל הבא או לא, והבינה הגמרא שהשאלה 19
 היא הוואיל ורבי שמעון סובר שאין אומרים לב בית דין מתנה שיעיל 20
 לכך שאם יאבד וימצא לאחר זמן יוכלו להקריבו לשם דבר אחר, 21
 וממילא יש לשאול כיצד יקריבוהו, והבינה הגמרא שהחולקים על 22
 רבי שמעון סוברים שכיון שלב בית דין מתנה עליהם, אפשר להקריב 23
 את השעיר לכפרה אחרת, ואף בתמידים יסברו כן, שלב בית דין 24
 מתנה עליהם ואפשר לפדותם בלא מום. 25

דוחה הגמרא: הרי חכמים החולקים במשנתנינו בפירוש על רבי 26
 שמעון הם רבי מאיר ורבי יהודה, **וממאי דרבי יהודה היא, והכי** 27
קאמר ליה – מנין לך לומר שרבי יהודה הוא זה ששאל את רבי 28
 שמעון, ושכך אמר לו, **בשלא לדידי דאמינא לב בית דין מתנה** 29
עליהן – ההלכה מובנת לפי דברי, שאמנם גם אני סובר שאין כפרת 30
 השעירים שוה, אך מכל מקום אני סובר שלב בית דין מתנה עליהם, 31
ואמאי להכי יקרבנו – ומשום כך השעיר שנמצא לאחר יום 32
 הכיפורים, יקרב בגלל שבא אחריו, כיון שבית דין התנו עליו שיוכלו 33
 להקריבו לכפרה אחרת אם יאבד, **אלא לדידי דאמרת לה' – אבל** 34
לשיטתך שאתה סובר שאין אומרים לב בית דין מתנה, קשה, **אמאי** 35
יקרבנו – מדוע השעיר שנמצא לאחר שאבד, קרב, הרי לא הופרש 36
 על דעת כפרה זו, ולב בית דין לא התנה עליו, ואמנם אם הפרש כך 37
 תהיה ראיה שרבי יהודה סובר שלב בית דין מתנה עליהם, אך אין 38
 הכרח לפרש כך את המשנה, **דלמא רבי מאיר היא** – שמה דברי 39
 האימרו לו' במשנתנינו, אלו דברי רבי מאיר, **והכי קאמר ליה** – וכך 40
 אמר לו, **בשלא לדידי** – לפי שיטתי מובנת הלכה זו, ששעיר שאבד 41
 אפשר להקריבו בגלל אחר, **דאמינא** – כיון שאני סובר שכל 42
השעירים בפרתן שוה, ומשום הכי יקרבנו – ומחמת כך אפשר 43
 להקריבם בגללים אחרים אף שלב בית דין אינו מתנה עליהם, כיון 44
 שכפרותיהן שוות, **אלא לדידי** – לשיטתך, שכל שעיר מכפר על דבר 45
 אחר, **אמאי יקרבנו** – כיצד אפשר להקריב את השעיר לאחר שנמצא 46
 בגלל אחר אף שלא הופרש לכפרה זו. ואם נפרש כך, אין להוכיח 47
 שהאימרו לו' סוברים שלב בית דין מתנה, ואם כן חוזרת השאלה מי 48
 הם אותם חכמים שחולקים על רבי שמעון וסוברים שאומרים לב בית 49
 דין מתנה עליהם. 50

הגמרא מבארת שאכן לא ידוע מי הם אותם חכמים: **אלא רבי יוחנן** 51
 שאמר לעיל (ב) שחכמים חולקים על רבי שמעון, **נמרא נמיר לה** – 52
 כך קיבל מרבותיו, שיש מחלוקת בדבר, **לדברי רבי שמעון אין נפדין** 53
 תמימים, כיון שאין אומרים לב בית דין מתנה, **ולדברי חכמים נפדין** 54
 תמימים, כיון שלב בית דין מתנה שאם לא יוצרכו לציבור יוכלו 55
 לפדותם. 56

הגמרא מבררת לדעת רבי שמעון מה עושים עם תמידים שלא 57
 הוצרכו להם. מבררת הגמרא: **ולרבי שמעון, דלית ליה** – שאינו 58
 סובר שאומרים **לב בית דין מתנה עליהן, מאי עבדין להו** – מה 59

המשך ביאור למסכת שבועות ליום שישי עמ' א

1	שָׁמַע מִיָּשָׁה – אכן יש להוכיח כן, שחטאת ואשם שאינם עומדים
2	ליקרב, אין מקריבים אותם לקרבן עולה, אלא נפדין ובדמיהן
3	מקריבים עולות.
4	הגמרא מוכיחה את דברי רבי יוחנן שתמידים שלא הוצרכו לציבור
5	קרבים בעצמם לקיץ המזבח: תִּנְיָא נְפִי הָכִי – שנינו כן בברייתא כמו
6	שאמר רבי יוחנן, מָה הֵן מְבִיאִין מִן הַמִּזְבֵּחַ – מה מביאים
7	מהקרבנות של ציבור שנותרו משנה לשנה,

45 (החיצון).
 46 שנינו במשנה: 'על דון מומאית מקדש וקדשו שעיר ושל יום
 47 הכפורים) הנעשה בפנים בו' ויום הכפורים מכפרין.
 48 מבאר הגמרא: מנהגי מילי – מהיכן למדנו ששעיר פנימי של יום
 49 הכפורים מכפר על חטא שומאית מקדש וקדשו הנעשה במזיד, דתנו
 50 רבנן, נאמר בתורה בענין כפרת שעיר הפנימי של יום הכפורים,
 51 'לכפר על הקדש ממומאית בני ישראל וגו' ומפשיעיהם לכל
 52 חטאתם' (ויקרא טו טו), ולשון 'פשיעים' האמורה בפסוק אלו הפשעים –
 53 עבירות שאדם עובר במזיד, להכעיס, וכן הוא אומר – ומוכח כן
 54 מהפסוק, שאמר יהורם מלך ישראל 'מלך מואב פשע בי' (מלכים ב' ג
 55 ט), כלומר מרד בי. ואומר – ומפסוק נוסף מוכח כן, שנאמר 'או הפשע
 56 ללכת בעת ההיא' (שם ח ט), כלומר שהעיר 'לבנה' מרדה במלך יהודה,
 57 ומוכח ש'פשיעה' זו מרידה. ממשיכה הגמרא ומבארת: מה שנאמר
 58 בפסוק 'לכל חטאתם', לשון 'חטאות', אלו השגגות, שאף עליהם
 59 מכפר השעיר הפנימי של יום הכפורים. מוכיחה הגמרא ש'חטא' הוא
 60 לשון שגגה, וכן הוא אומר בפרשת קרבנות החוטאים, 'נפש כי
 61 תחטא בשגגה' (ויקרא ד ט), ומוכח שחטא הוא בשוגג.
 62 שנינו במשנה: 'על שאר עבירות שבתורה, תקלות והתמורות
 63 הודנות והשגגות בו', הודע ולא הודע, עשה ולא תעשה, כריתות
 64 ומיתות בית דין, שעיר המשתלח מכפר'.
 65 שואלת הגמרא: היינו 'קלות' היינו 'עשה ולא תעשה' – הרי 'עשה'
 66 ו'לא תעשה' נחשבות כעבירות קלות, והן כלולות בלשון 'קלות',
 67 ומדוע כתבם התנא בפירוש. וכן מה ששנינו 'תמורות', הלא היינו
 68 'כריתות ומיתות בית דין' המוזכרים במשנה, וכן 'הודע', שידע
 69 שהוא טמא וחטא, היינו 'מזיד', ו'לא הודע' היינו 'שוגג', ומדוע
 70 הוצרך התנא לשנות את כל הדברים הללו בפירוש.
 71 משיבה הגמרא: אמר רב יהודה, הכי קאמר – כך כוונת התנא
 72 לומר, על שאר עבירות שבתורה, בין קלות בין תמורות, בין
 73 שעשאות בשוגג – שאכל חתיכה אחת משתי חתיכות שאחת מהן
 74 חלב, ואינו יודע מה אכל, שחייב אשם תלוי, ובין שעשאות במזיד,
 75 ואותן עבירות שעשאות בשוגג, בין שנודע לו ספיקן – שנודע לו לפני
 76 יום הכפורים שאכל ספק חלב, בין לא נודע לו ספיקן – שלא נודע
 77 לו הדבר לפני יום הכפורים, על כל אלו יום הכפורים מכפר. והוסיף
 78 התנא ובאר, אלו הן עבירות קלות, עשה ולא תעשה. ואלו הן
 79 עבירות תמורות, כריתות ומיתות בית דין.
 80 הגמרא מבררת באיזה אופן מכפר שעיר המשתלח על מצוות עשה.
 81 מבררת הגמרא: האי עשה היכי דימי – עשה זה ששנינו ששעיר
 82 המשתלח מכפר עליו, באיזה אופן מדובר, אי דלא עבד תשובה –
 83 אם לא עשה תשובה על חטאו, איך יתכן שיכופר על ידי שעיר
 84 המשתלח, והרי על קרבן כזה נאמר 'ובח רשעים תועבה' (משלי כא כז).
 85 ואי דעבד תשובה, הרי אין צורך בכפרת שעיר המשתלח, שהרי כל
 86 יומא נמי – כל יום שעושה תשובה, מתכפר, דתניא, אדם שעבד על
 87 מצוות עשה, ועשה תשובה, לא זו משם עד שמוחליו לו.
 88 מבאר הגמרא: אמר רבי ירמיה,

1 'קין כפנות שוח' למזבח, והבינה הגמרא שכונת הברייתא לתאנים
 2 לבנות המכוונות 'בנות שוח', להקריבם על גבי המזבח.
 3 מקשה הגמרא: איך אפשר להעלות על המזבח פירות מתוקים,
 4 והכתוב 'כי כל שאור וכל דבש וגו' לא תקטירו ממנו אשה לה'
 5 (ויקרא ב יא), וכל פירות האילן המתוקים מכונים 'דבש', ואסור
 6 להקריבם על המזבח. מתרצת הגמרא: תני רב הנינא בביאור
 7 הברייתא, שמהמותרות היו מקריבים קרבנות ממש על גבי המזבח,
 8 ומה שאמרה הברייתא 'קין כפנות שוח' זהו דרך משל, שנחשבים
 9 קרבנות אלו כפנות שוח' לאדם – כמו שאדם מביא בסוף סעודתו
 10 דברים מתוקים, כך מקריבים קרבנות אלו על גבי המזבח, לאור
 11 שהוקרבו עליו כל הקרבנות. ועל כל פנים מוכח מהברייתא
 12 שהתמידים שהיו נשאים משנה שעברה היו מוקריבים לקיץ המזבח,
 13 וכדברי רבי יוחנן.
 14 הגמרא דנה אם אפשר להביא עופות לקיץ המזבח: דרש רב נחמן
 15 בר רב חסדא, אין מקריבין בעולת העוף – אין מביאים עולת העוף
 16 לקיץ המזבח.
 17 אמר רבא, הא בורכא – דין זה בדוי מהלב, שכן מנין לרב נחמן שאין
 18 מביאים עולת העוף לקיץ המזבח. אמר ליה רב נחמן בר יצחק
 19 לרבא, מאי בורכתא – מדוע אתה אומר שרב נחמן בדה מליבו דבר
 20 זה, והרי אפוא אמריתיה ניהליה, ומשמיה דרב שימי מנהדרעא
 21 אמריתיה ניהליה – אני אמרתי לרב נחמן דבר זה, ובשמו של רב
 22 שימי מנהדרעא אמרתי כן, דאמר רב שימי מנהדרעא, מותרות
 23 לנדבת צבור אולי – הבהמות הנותרות משנה לשנה שאחריה,
 24 מקריבים מהם קרבן ציבור, ואין עולת עוף באה בצבור, ולפיכך אין
 25 מקריבין בעולת העוף.
 26 הגמרא מבאר שאל שמואל סובר כרבי יוחנן שאמר לעיל (ע"א)
 27 שתמידים שלא הוצרכו לציבור קריבים לקיץ המזבח. אומרת הגמרא:
 28 ואף שמואל סבר להא דרבי יוחנן – לדין זה שאמר רבי יוחנן, דאמר
 29 רב יהודה אמר שמואל, קרבנות צבור, ספין מושבתן למה שהן
 30 – סכין השחיטה קובעת את שם הקרבן לפי מה שהופרש בתחילה
 31 כשהפרישום. וכגון עולת התמיד, אף שאינו יכול להקריבו לתמיד,
 32 קרב לעולה, כיון שהופרש בתחילה לעולה. ומבואר ששמואל סובר
 33 שהבהמה עצמה קרבה לעולה, וכדברי רבי יוחנן.
 34 הגמרא מביאה ראייה מברייתא לדברי רבי יוחנן: תניא נמי הכי –
 35 שנינו כן בברייתא כמו שאמר רבי יוחנן, ומודה רבי שמעון בשעיר,
 36 שאם לא קרב פרגל, יקרב פראש חודש הבא אחריו, ואם לא קרב
 37 פראש חודש יקרב ביום הכפורים, ואם לא קרב ביום הכפורים
 38 יקרב פרגל, ואם לא קרב פרגל זה, יקרב פרגל אחר, והטעם לכל
 39 זה, משום שמתחלתו – בזמן הפרשת הקרבן, לא בא אלא לכפר על
 40 מזבח החיצון, וגם עכשיו הרי קרב על המזבח החיצון. ומוכח שרבי
 41 שמעון סובר, שכדי שקרבן יקרב על המזבח לאחר זמנו, צריך שיקרב
 42 על המזבח החיצון, ויבוא לכפר על מקצת דבר שהוקדש עורו, ואף
 43 שאין כפרתו שדה, וכמו כן קרבן התמיד שהוקדש לעולה, יקרב
 44 עכשיו לקרבן עולה. (תנא לא הוקדש אלא לכפר על מזבח

המשך ביאור למסכת שבועות ליום שבת קודש עמ' א

8 ומיד לאחר מכן מת, דלא אתא וקמא לכפורי ליה – שכיין שלא
 9 הגיע היום קודם שמת, לא כיפר עליו יום הכפורים מחיוב הכרת שלו,
 10 שנאמר 'כי ביום הזה יכפר עליכם' (ויקרא טו ט), ללמד שאין יום
 11 הכפורים מכפר אלא ביום.
 12 מביאה הגמרא את דראיה באופן אחר: אלא אימא – אלא נאמר כן,
 13 אם יום הכפורים מכפר אף על עבירות שנעשו באותו יום עצמו,

1 שעומד בו, והרי לא יתכן לומר כן, ובהכרח שעל עבירות של יום
 2 הכפורים עצמו אין יום הכפורים מכפר אלא כשעשה תשובה, ואם
 3 לא עשה תשובה יתחייב כרת.
 4 דוחה הגמרא: אלא למה לא – מדוע אין למצוא כרת על עון יום
 5 הכפורים עצמו, אף אם נאמר שעבירות אלו מתכפרות בלא תשובה,
 6 הלא משפחת לה בגון דעבד בליילא ומית – יש למצוא אופן שאינו
 7 מתכפר, והיינו כשעשה מלאכה בליל יום הכפורים והתחייב כרת,